

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 9. maj 2025

Sag BS-30415/2024-HJR

Advokat Johan Løje kærer Østre Landsrets kendelse i de sambehandlede sager:

Amager Fælleds Venner
(advokat Johan Løje)
mod
Miljø- og Fødevareklagenævnet
(advokat Britta Moll Bown)

og

Amager Fælleds Venner
(advokat Johan Løje)
mod
Planklagenævnet
(advokat Britta Moll Bown)

Hovedintervenient til støtte for de indkærede:
Fælledby P/S
(advokat Håkun Djurhuus)

Biintervenient til støtte for de indkærede:
Udviklingsselskabet By & Havn I/S
(advokat Jacob Schall Holberg)

I tidligere instanser er der truffet afgørelse af Københavns Byret den 7. december 2023 (BS-4114/2022-KBH og BS-22319/2022-KBH) og af Østre Landsret den 31. januar 2024 (BS-62288/2023-OLR og BS-62291/2023-OLR).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jens Peter Christensen, Oliver Talevski og Kristian Korfits Nielsen.

Påstand

Advokat Johan Løje har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse om afvisning af kæren ophæves, og at sagen hjemvises til fornyet behandling ved landsretten.

Sagsfremstilling

Kæremålet udspringer af to fortsat verserende sambehandlede sager ved Københavns Byret. Sagerne er anlagt af foreningen Amager Fælleds Venner mod henholdsvis Miljø- og Fødevarerklagenævnet og Planklagenævnet og vedrører bygge- og anlægsaktiviteter på Amager Fælled. Advokat Johan Løje er i begge sager beskikket som advokat for Amager Fælleds Venner.

Behandlingen af sagerne i byretten har været delt op i flere delhovedforhandlinger. Der har været hovedforhandlinger i oktober til december 2022, hvor et spørgsmål om opsættende virkning blev behandlet, og i september og oktober 2023, hvor spørgsmål om præjudiciel forelæggelse og nævnenes inddragelse af supplerende oplysninger blev behandlet.

Advokat Johan Løje anmodede den 31. maj 2023 om at få tilkendt et acontosalær på 1.296.250 kr. inkl. moms. Den 12. juni 2023 tilkendte Københavns Byret advokat Johan Løje et acontosalær på 1.000.000 kr. med tillæg af moms, i alt 1.250.000 kr.

Den 14. november 2023 anmodede advokat Johan Løje om tilkendelse af yderligere acontosalær på 323.877 kr. ekskl. moms. Den 7. december 2023 besluttede Københavns Byret at tilkende advokat Johan Løje et acontosalær på 100.000 kr. med tillæg af moms, i alt 125.000 kr.

Advokat Johan Løje kærede byrettens afgørelse af 7. december 2023.

Den 31. januar 2024 afviste Østre Landsret kæren med følgende begrundelse:

”Efter retsplejelovens § 389 a, stk. 1, kan kendelser og beslutninger, der afsiges af en byret under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse, ikke kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Som fastslået af Højesteret i bl.a. kendelse af 23. april 2015 (gengivet i U2015.2540) skal bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium. Bestemmelsen afskærer således som udgangspunkt fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse,

også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan.

Byrettens afgørelse om fastsættelse af acontosalær er truffet under hovedforhandlingen og kan dermed som udgangspunkt ikke kæres frit. Der foreligger ikke holdepunkter for at fravige dette udgangspunkt.

Afgørelsen kan derfor kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Da en sådan tilladelse ikke foreligger, afvises kæremålet.”

Retsgrundlaget

Retsplejeloven indeholder i §§ 334, 389 og 389 a bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 334. ...

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

...

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning. Har den beskikkede advokat haft en samtale med forurettede i medfør af § 741 c, stk. 4, 3. pkt., fastsættes et samlet salær og godtgørelse i umiddelbar forlængelse af samtalens afholdelse.

...

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

...

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 50.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

...

§ 389 a. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb

eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilfaldelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.”

Bestemmelsen i § 389, stk. 3, blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 737 af 25. juni 2014. Beløbsgrænsen ved salærkærer blev ved lovændringen fastsat til 20.000 kr., hvilket beløb senere blev forhøjet til 50.000 kr. ved lov nr. 661 af 11. juni 2024. Forhøjelsen til 50.000 kr. trådte i kraft den 15. juni 2024 og finder anvendelse på kære af afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.

Af de almindelige bemærkninger til det lovforslag, som førte til 2014-ændringsloven (Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 178, side 32 og 35) fremgår bl.a.:

”2.2.2.1.2. Udvalgets overvejelser

2.2.2.1.2.1. Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene peger indledningsvis på, at formålet med appelgrænsen på 10.000 kr. var at aflaste landsretterne for småsager.

Udvalget finder, at også visse sager vedrørende økonomiske krav på mere end 10.000 kr. i dag kan betragtes som mindre sager.

...

2.2.2.1.2.2. Udvalget er af den opfattelse, at en appelgrænse fortsat bør omfatte både anke og kære vedrørende sagsomkostninger samt udlæg. Af hensyn til ensartethed og enkelhed bør beløbsgrænsen endvidere som i dag for alle typer af afgørelser være samme beløb.

Udvalget har videre overvejet, om beløbsgrænsen også bør omfatte salærafgørelser i fri processager efter retsplejelovens § 334, stk. 4.

Udvalget finder, at det forekommer mindre rimeligt, at en borger ikke kan få prøvet en afgørelse om betaling af sagsomkostninger, hvis disse er under et vist beløb, hvorimod advokater ved afgørelser om fastsættelse af deres salær ikke er underlagt samme begrænsning. Udvalget foreslår derfor, at appelgrænsen fremover også skal omfatte salærafgørelser i fri processager. Udvalget er opmærksom på, at de fleste afgørelser om salær i praksis vedrører mindre beløb, og at den praktiske hovedregel derfor vil være, at der kræves tilladelse for at kære disse afgørelser, men udvalget finder uanset dette, at også disse afgørelser bør være omfattet af appelgrænsen.

2.2.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag og lov-forslaget er udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.”

Anbringender

Advokat Johan Løje har anført navnlig, at den relevante kærebeegrænsningsregel er retsplejelovens § 389, stk. 3, og ikke retsplejelovens § 389 a, idet afgørelser om acontosalær har hjemmel i retsplejelovens § 334, stk. 4. Afgørelsen om fastsættelse af acontosalær vil derfor efter den naturlige sproglige fortolkning af retsplejelovens § 389, stk. 3, frit kunne påkæres, da byrettens beslutning angår et salær, der er fastsat til mere end 20.000 kr.

Retsplejelovens § 389, stk. 3, må anses som *lex specialis* i forhold til § 389 a, og førstnævnte vil derfor være den korrekte regel at anvende. Hvis § 389 a også var gældende i sager om sagsomkostninger og salær, ville der gælde en dobbelt kærebeegrænsning, hvilket ikke kan have været hensigten.

Byrettens afgørelse er rettet mod en tredjemand, som ikke er part i hovedsagen. Der er divergerende praksis om, hvorvidt retsplejelovens § 389 a, stk. 1, finder anvendelse på afgørelser, der er rettet mod tredjemand. Det er således også af denne grund tvivlsomt, om § 389 a, stk. 1, er anvendelig i sagen.

Retsplejelovens § 389 a er ikke formuleret med tanke på sager, hvor der er flere delhovedforhandlinger. Det ses af, at § 389 a ikke gælder ved kære af kendelser (delafgørelser) efter retsplejelovens § 253. Det påkærede acontosalær blev udmålt i forbindelse med en delhovedforhandling af et spørgsmål, der var udskilt til særskilt behandling, jf. retsplejelovens § 253.

Formålet med retsplejelovens § 389 a, stk. 1, er at begrænse antallet af kæremål ved landsretterne og derved undgå den heraf følgende forlængede sagsbehandlingstid i byretten. Behandling af et kæremål om acontosalær vil ikke trænere behandlingen af de foreliggende sager ved byretten.

I forvejen kan det konstateres, at udsigten til lave honorarer i forbindelse med fri proces-sager afholder advokater fra at påtage sig disse sagstyper. Hvis muligheden for at kære urimeligt lave acontosalærer begrænses ved krav om kære-tilladelse efter § 389 a, vil advokatens incitament for at lade sig beskikke falde yderligere.

Højesterets begrundelse og resultat

Københavns Byret besluttede den 7. december 2023 at tilkende advokat Johan Løje et acontosalær på 100.000 kr. med tillæg af moms for arbejde udført som beskikket advokat for foreningen Amager Fælleds Venner.

Advokat Johan Løje kærede beslutningen til landsretten med påstand om, at han skulle tilkendes et højere acontosalær. Kæren blev afvist af landsretten med henvisning til retsplejelovens § 389 a.

Sagen angår, om landsrettens afvisning af kæren er sket med rette.

Det fremgår af retsplejelovens § 389, stk. 1, at kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan kæres til landsretten, medmindre andet er bestemt i loven.

Efter retsplejelovens § 389 a, stk. 1, kan kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Af den dagældende retsplejelovs § 389, stk. 3, fremgår, at en byrets beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr. (nu højst 50.000 kr.), ikke kan kæres til landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Af retsplejelovens § 334, stk. 4, fremgår bl.a., at fastsættelse af salær sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens afslutning, jf. bestemmelsens 3. pkt.

Højesteret finder, at kærebegrænsningsreglen i § 389 a ikke finder anvendelse, hvis kæren angår et spørgsmål, som er reguleret af den særlige kærebegrænsningsregel i § 389, stk. 3, vedrørende salærafgørelser. Kære af en salærafgørelse, som er truffet af byretten ved sagens afslutning, kan således ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis det tilkendte salær overstiger beløbsgrænsen efter § 389, stk. 3.

Højesteret finder, at en afgørelse om tilkendelse af acontosalær i relation til kærebegrænsningsreglen i § 389, stk. 3, må anses for en afgørelse efter retsplejelovens § 334, stk. 4, eller i hvert fald må sidestilles med en afgørelse om tilkendelse af endeligt salær, jf. herved også Højesterets kendelse af 22. februar 2016 (UfR 2016.1968). Kære af en afgørelse om tilkendelse af acontosalær kan således ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis det tilkendte acontosalær overstiger beløbsgrænsen i § 389, stk. 3.

I den foreliggende sag har byretten tilkendt et acontosalær, som overstiger den dagældende beløbsgrænse på 20.000 kr. Kæretilladelse fra Procesbevillingsnævnet var dermed ikke påkrævet for at kære byrettens acontosalærafgørelse af 7. december 2023 til landsretten.

Højesteret tager på denne baggrund advokat Johan Løjes påstand til følge, således at landsrettens kendelse om afvisning af kæren ophæves, og sagen hjemvises til realitetsbehandling ved landsretten.

THI BESTEMMES:

Landsrettens kendelse om afvisning af kæren ophæves, og sagen hjemvises til fornyet behandling ved landsretten.